

Hráči sú spolovice ospalí, spolovice hrajú

Peter Scherhauser, publicista | 2. júna 2010 7:00

Predstavte si Rusko v 19. storočí. Skupinka podvodníkov rôzneho veku a pôvodu sa stretáva v súkromnom klube, aby zosnovala pavučinu intríg, ktorej výsledkom bude presun tučnej sumy peňazí – od naivných jedincov k tým prefíkanejším. Znie vám to povedome? Po dvoch premiérach Hráčov uplynulý víkend v Štúdiu SND zabudnite na Rusko. Aj na 19. storočie. Gogolova metafora je platná aj dnes!

Jozef Vajda, Marián Geišberg a Peter Trník v Gogolových Hráčoch.

Autor: Andrej Balco

Hráči nepatria k najčastejšie inscenovaným kusom Nikolaja Vasilieviča Gogol'a. Činohra SND ich zatiaľ uviedla iba raz – v roku 1921. Aktuálna verzia akoby čakala na tú správnu chvíľu. Na javisko prichádza v dobe bohatej na korupčné aféry a miliónové podvody. Napokon, o akýchsi sociálnych fondoch, narážke na sociálne podniky či úplatkové firemné fondy sa zmenia aj [postavy](#) hry. Našťastie spoločenský rozmer textu neznásilňujú. Veď v konečnom dôsledku ide len o jednu obyčajnú kartovú partičku. Alebo nie? Inscenácia režiséra Ľubomíra Vajdičku sa odvíja v pozvoľnom tempe, predovšetkým jej prvá polovica. Zasvätenie diváka do plánovaného kartárskeho podvodu sprevádzané vysvetľovaním manipulačných techník a podvodníckymi príbehmi však trvá neúmerne dlho a miestami mu chýba dynamika. Spomaľujúci efekt má aj hudba, najmä sled jednoduchých tónov. Ospalosť síce k atmosfére provinčného hazardného [klubu](#) patrí, ale filmár by úvodných nie príliš vzrušujúcich štyridsať minút dokázal zstrihať a zdynamizovať hľadám i na dvadsať. Skutočne hravou začína byť inscenácia až v druhej polovici, predovšetkým vďaka komickým etudám hercov. Veľký podvod sa postupne vrství a medzi postavami dochádza k otvoreným konfliktom. Vnútorne konflikty hráčov, z ktorých každý niečo predstiera, tak niekedy vytryskujú do priam groteskných gogolovských výstupov. Víťazí dialóg rozšafne hurónskeho Jozefa Vajdu a noblesne sebavedomého Vladimíra Obšila. Ani minimum slov nezabránilo Petrovi Trníkovi, aby v dlhých minútach ticha pôsobil i vďaka úspornej, ale účinnej mimike ako najväčší konšpirátor plánovaného podvodu. Zmysel pre komiku preukázal študent VŠMU Martin Šalacha, s prejavmi predstieranej psychickej lability sa presvedčivo popasoval Michal Jánoš. Marián Geišberg v hlavnej úlohe postihol dramatický oblúk svojej postavy s nadhľadom, osud jeho antihrdinu však divákovi napokon zostáva trochu ľahostajný. Možno i preto, že sa dal očakávať.

Každý v tomto [štáte](#) alebo prehrál, alebo má na to všetky predpoklady, hovorí prostredníctvom jednej zo svojich postáv Gogol' a dodáva, že ak by sa kvôli tomu mal ktokoľvek zastrelit', musel by tak urobiť celý národ. Na Slovensku ročne spácha samovraždu približne päťsto ľudí. My ostatní buď čakáme na rozvinutie našich predpokladov, alebo sme sami podvodníkmi – ako to v závere inscenácie naznačil Marián Geišberg mieriac na nás vrčiacim holiacim strojčekom...